

Uztailaren* 15eko ANAITASUNAn agertu den artikulu batek, aspaldiko leloak* berriztatu dizkigu; eta egilea, «euskal mitologia» (berriz ere!) salatu nahiz, bete betean abiatu zaigu «erdal» mitologia atzerakoiaren gorantz.* Besteak beste, eta ahanzkor ez garenok beste agerkari ezagunetan irakurri dugun berbera kopiatuz, honela dio: «Egun salatu beharrezko euskal mitologia, XIX. mendekoa dugu oraindik. Askok, lehen *arraza* hitzak zuen esangura ematen diote *ethnia* hitz modernoagoari».

Ez dakigu, ordea, nork nahasten dituen gaur bi ideiak. Hobeki esateko, ba dakigu: artikulua egileak berak nonbait, eta guri buruzko gauzak ilunago jarri eta pozagodaude. Beste inork ez, nik uste.

Borondate onez ari garelarik, **ARRAZA** eta **ETNIA** ideiak nahasteak ez du bururik ez hankarik. Zenbaiten slogan politikoa dela ba dakigu; baina maila horretako esanak ez dira, zoritxarrez, egiaren ispilu ez zientzi iturri jator oparo!*

Hona hemen, beraz, bi lerrokadatan emanak, **ARRAZA** eta **ETNIA** ideien ezagugarri desberdin batzuk:

ARRAZA

- Herritasuna, herri nortasuna, **BIOLOGIAN** datza.*
- Herriaren nortasuna **BIOLOGIAZKOA** da, eta **ODOL GARPIAN** funtsatzen.*
- Jatorrizko **HARMARRIAK*** eta abizenen **GARBITASUNA**, ohore bihurtzen.
- Herriaren nazio-infrastruktura, nolabait esateko, **ODOLA** da.
- Pentsakera bera ere **ODOLARI** dagokio: Ameriketan edo Euskal Herrian, burgesian edo langilerian, izakera bertutetsu berbera beti. Izakera bakar hori, **ODOLARI** atxikia,* herriaren **ESENTZIA** da.
- Herriaren soziologiazko nortasuna, horretara, **ODOL KATEAZ** igarotzen da belau* batetik bestera; alegia,* **BIOLOGIAZKO** bide batez.
- Hizkuntza (eta kultura osoa) **BIGARREN MAILAN** gelditzen dira; eta, bide beretik, hizkuntza **BAZTERTU** egiten da, edo **FOLKLORE MAILAN** hartzen.
- Herrien arteko muga, **TXARTEL ANTROPOMETRIKOTAN** bilatu behar da. Muga hori, horrela, **USTEZKOA** da.
- CHAUVINISMOA** ETA **XENOFOBIA** nagusi. Gure gaitzak **KANPOTARREK** ekarri dituzte.
- Arraza «garbi» atxikiz* gero, ohiturak eta abar «garbiak» izango dira.
- Arrazaren ahalmenak **MITIKOAK** dira. Zientzi gizonak ez dute horrelakorik sinesten. Eta, gehienez, **ARRAZA BAKAR BATZUK** ezagu* daitezkeela diote.

ETNIA

- Herritasuna, herri nortasuna, **KULTURAN** datza.
- Herriaren nortasuna **KULTURAZKOA** da; eta, hortaz,* gaurko zibilizazioan, **HIZKUNTZAN** funtsatzen da bereziki.
- Herritasunari buruz ohore eta habe* nagusia, bertako **KULTURAZ** nortzea.
- Herriaren nazio-infrastruktura, **HIZKUNTZA** da.
- Pentsakera **HIZKUNTZAREN ESTRUKTUREK BALDINTZEN** dute; ez, ordea, kondairazko arazoei buruz erizpide bakar bat emanez (nork dio hori?), baina bai **FENOMENOEN TAXUKETA** bereziki eginez. Maila hau, zehazki, **HIZKUNTZAREN FILOSOFIARENA** da; eta Schaff marxistak, esate baterako, zientziakotzat daduka. Estrukturalistek, zer esanik ez (Sapir, Martinet, eta abar).
- Herri nortasuna **HIZKUNTZAREN** bitartez igarotzen da belau batetik bestera; alegia, **KULTURAZKO** bide batez.
- Herriaren arazoa, soziologiazko batasun arazo den aldetik, **HIZKUNTZAREN MAILAKO BURRUKA** bihurtzen da funtsean.* Hizkuntza eta folklorea, **BEREZI** egiten dira.
- Herrien arteko muga **EGUNEROKO BIZIAN** topatzen da, bilatu ere gabe. Muga, **IZANEZKOA** da.
- ERRELATIBISMOA**: kultura **GUZTIEK** dituzte eskubide **BERBERAK**. Ez dago kultura **HOBEAGORIK** edo **OKERRAGORIK**.
- Kulturazko eta hizkuntzazko estrukturak **INKONTZIENTEAK** dira (Sapir, Boas, Levi Strauss), eta funtsezko **PENTSABIDE** berezia ematen diote etniari.
- Hizkuntzaren mugabidearen arazoa **SEGURUTZAK** ematen dute gaur bai Hizkuntzaren bai Soziologiaren Jakintzek.

Etnia eta arrazaren artean, Freud eta Jung-en artean dagoen tarte berbera dago. Eta harrigarri zait, intelektual aurrerazale batek... Jung-ena hartzea!

Jende **IKASIAREN** artean, oso ezagunak dira diferentzia nabarmen hauk;* eta **ANAITASUNAK**, gazteria ikasiaren eta aurrerazalearen aldizkari izan nahi duen (eta den) heinean,* arreta* handiago jarri behar luke, enez ustez, «euskal mitologia»ren setaren* bitartez (seta eroso gaur, irakurleak soma dezakeen bezala) hain zuzen ere haien propaganda txar eta nabarmen diren «teoriak» (?) ez onhartuz. Irabazi egingo luke.

Arraza eta etnia gauza bera baldin badira, etnien aldeko burruka **ARRAZAKERIA BIHURTZEN DA**. Hauxe da kakoa! Arrazakeriaren kritikaren bidez, etnozidioa eta inperialismoa garbitu* nahi dira. Hots,* etniaren izana azaltzen dugunok ez dugu inoiz osparazi* Arrazaren Eguna.

Galdera bat, bukatzeko: Zer zeneritzake,* irakurle horrek, gaur Saigonen «Vietnamdar Mitologiaz» setaturik legokeenari?

LARRESORO

Hemen bi denbora klaserekin jokatzeko dugu. Batak bestea justifikatzen du. «Denbora haiek» ez dute nortasun historikorik; baina ba dute nortasun politiko, mitiko eta ideologiko bat. Eta horrela kaketzen da egun folklokeriaren funtsa: berez dantzek eta kantek dituzten kontextu eta funtzio jatorrak ukatuz.

EUSKALDUNTASUNAREN ESENTZIA

Escuderok, «Zigor» obra konposatu zuenean, hiru mila kanta zahar apurtu omen zuen, euskal musika jatorraren bila. Erredukzio edo sintesi baten bidez ukan nahi izan zuen euskal musikaren azken funtsa.* Agian, hori erabat

eta azken fineraino eraman balu, *do, re, mi...* nota soilak baino ez zituen eskuan izanen.

Begira! Ni ez naiz musiko, baina bidegabe dela iruditzen zait hain urrutira joatea, hots, «denbora haietara» joatea, «musika haren» bila. Uste dut, hemen ere bi denbora nahasteko perila* dugula, eta, okerrago, sentsibilitate bi nahasteko. Uste dugu, musika kontuan ere ba dela esentzia bat, gurea eta ez beste nehorena* dena. Euskal musikaren arloan ere, ba ditugu aranismoak eta purismoak.